

Endringer i metode og tilsyn med internkontroll

27. mars 2025

Statsforvalteren

i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

Metodehåndbok for tilsyn

Større revisjon 16.10.2023 (i tillegg justeringer i etterkant)

Også endringer i vårt oppdrag – veiledningsaspektet kom tydeligere frem.

- *velge de tilsynsaktiviteter som er best egnet til å gjenopprette regelverksetterlevelse raskt og effektivt*
- *kan gi veiledning i stedet for tilsyn der det vurderes som best egnet virkemiddel*

Hva har endret seg hos oss som en følge av dette?

Statsforvalteren kan føre tilsyn med lovligheten av kommunens oppfyllelse av sine plikter etter særlovgivningen, jf. kommuneloven kapitel 30. Tilsynshjemlene i barnehageloven §§ 54-56, opplæringsloven § 29-2 og privatskoleloven § 7-2 setter rammer for hva vi kan føre tilsyn med.

Risikovurderinger

Det går frem av forarbeidene til barnehageloven, opplæringsloven og kommuneloven at tilsyn skal basere seg på risiko. Risiko- og sårbarhetsvurderinger skal styre valg av tema, og tilsynsobjekt.

Basert på en helhetlig risikovurdering velge tilsyn som virkemiddel på områder der det er sannsynlighet for brudd på regelverket og der det får alvorlige konsekvenser for barn, unge, voksne og læringer.

Valg av veiledning og tilsyn som virkemidler:

- kommunen har **spesielle** utfordringer
- manglende regeletterlevelse omfatter **én eller flere** kommuner
- kommunen har **evne** til å nyttiggjøre seg tilsyn
- det er fare for at brudd på regelverket kan ha **alvorlige** konsekvenser for barn og elever
- tilsyn er **mest effektivt** for å sikre at regelverket snarlig blir fulgt

Forundersøkelser

Behov for å innhente mer informasjon.

Innhenting av informasjon må være «nødvendig», jf. kommuneloven § 30-3.

Internkontroll

Kommuneloven sjuende del om egenkontroll

- Kap. 25 om internkontroll

Poenget: Internkontroll for å sikre at lover og forskrifter følges

Kommunedirektørens ansvar – felles for alle kommunale tjenester

- a. Utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering
- b. Ha nødvendige rutiner og prosedyrer
- c. Avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik
- d. Dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig
- e. Evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll

«Internkontroll er i stor grad sunn fornuft og god praksis satt i system»

Tilsyn som inkluderer internkontroll

- Historikken SFOS
  - FNT skolemiljø – pilotering Oslo 2021. Mange tilsyn, seneste Nannestad januar 2025
  - FNT spesialpedagogisk hjelp 2023
  - FNT spesialundervisning (ITO) 2023
  - Gjennomføring av eksamen i vgo 2024
- Per i dag ingen nye tema fra Udir
- Egeninitierte – velge tilsynstema ut fra ROS-vurderinger, dvs. at internkontroll kan kobles på dersom ROS-vurderinger tilsier det

Tilsyn som inkluderer internkontroll 2025

- Gjennomføring av spesialpedagogisk hjelp
- Individuelt tilrettelagt opplæring
- Skolemiljø
- Særskilt språkopplæring
- Meldeplikt til barneverntjenesten
- Vår tilsynskalender: <https://tilsynskalender.statsforvalteren.no/>

Tilsyn som inkluderer interkontroll – hva så?

- I tilsyn der internkontroll er inkludert, innrettes tilsynet mot barnehagemyndigheten eller mot skolenivået, der den praktiske gjennomføringen av oppgavene skjer
- «Kommunen» = ulike nivå i kommunen
- Ikke tilsyn med internkontrollen i seg selv – må kobles opp mot praksis
- Sikrer internkontrollen etterlevelse innenfor et avgrenset område?
- Er det personavhengig eller tilfeldig om kravene oppfylles, eller er det en følge av en systematisk og tilpasset internkontroll?

Tilsyn som inkluderer interkontroll – hva så?

- Internkontroll = en lederoppgave
- Mangelfull oppfølging fra overordnet nivå
- Kommunens risikovurderinger
- Våre undersøkelser: har kommunen planlagt hvordan barnehageloven/opplæringsloven skal oppfylles, og drøfter de hvilke arbeidsprosesser/aktiviteter det er knyttet mest risiko til, og på bakgrunn av det setter inn nødvendige tiltak for å redusere risikoen?

Oppsummert om interkontroll

- SF kan kreve at kommunen oppfyller barnehageloven og opplæringsloven, og at dette er et resultat av internkontroll
- Kommuner har ulike behov og skal selv vurdere og tilpasse behovet for rutiner og arbeidsformer ut fra lokale forhold og risiko
- Generelt er det viktig at internkontrollen er mer omfattende på områder der det er høy risiko for brudd, og der konsekvensene av brudd er alvorlige for barn og elever, enn på områder med liten risiko og der konsekvensene ikke er alvorlige

Hvis vi finner brudd på interkontrollen

Et praktisk eksempel:

Statsforvalterne skal ikke gi råd om hvordan kommunen skal innrette det systematiske arbeidet med internkontroll. Kommunene må selv avgjøre hvordan de skal arbeide systematisk ut fra sine behov.

Statsforvalterne kan informere om minstekravene til internkontroll etter kommuneloven. Statsforvalterne kan gi eksempler fra tilsyn med andre kommuner, og hvordan andre har innrettet internkontrollen. Statsforvalteren må samtidig vise til at kommunen skal tilpasse løsninger til behov i egen kommunen.

Statsforvalteren

i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

Ressurser

KDD veileder om kommunelovens interkontrollbestemmelser:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/internkontroll-i-kommunesektoren/id2876831/?ch=2>

KS veileder om kommunedirektørens internkontroll:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2016-4/id2478743/>

Udir veileder om interkontroll for barnehage- og opplæringssektoren:

<https://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/veileder-internkontroll-for-barnehage-og-opplaringssektoren/>

Kommunelovens forarbeider: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-46-l-20172018/id2593519/>

NOU om ny kommunelov: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2016-4/id2478743/>